

Asia: VN/24520/2023

Uuden vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentaminen

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan organisaatio

Hyvinvointialue

2. Pidätkö hallituksen esitysluonnoksen 3 luvussa kerrottuja tavoitteita kannatettavina?

kyllä

Voit halutessasi esittää huomioita:

Kyseisten tavoitteiden valossa korostuu sosiaalihuoltolain mukaisen monialaisen palvelutarpeen arvioinnin merkitys.

3. Päästäänkö esitetyillä muutosehdotuksilla esityksen tavoitteisiin?

kyllä osin

Voit halutessasi esittää huomioita:

Vammaisen henkilön käsite on sisällytettävä soveltamisalaan. Lakia sovellettaessa vammaisen henkilön käsite on keskeisessä roolissa ja sen määrittely parantaa vammaisen henkilön mahdollisuuksia vammaispalvelujen yhdenvertaiseen saantiin asuinpaikasta riippuvatta. Hyväksytyyn lain määritelmä vastaa uutta lakiesitystä paremmin YK:n vammaissopimusta.

Niin sanottu ikääntymisrajaus on sisällytettävä soveltamisalaan. Sen avulla olisi mahdollisuus selkeyttää soveltamisalaa niin, että henkilöä ei pidettäisi lain tarkoittamalla tavalla vammaisena henkilönä, mikäli toimintakyvyn aleneminen johtuu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista

4. Ovatko ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen ensisijaisuutta korostavat säännökset mielestänne kannatettavia? (Vammaispalvelulain 2 §)

kyllä

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen ensisijaisuutta korostavat säännökset ovat täysin kannatettavia. Uuden vammaispalvelulain tarkoituksena ei ole korvata eri elämänvaiheissa tarvittavia lakisääteisiä palveluita, joista hyvinvointialue on vastuussa. Esityksen ensisijaisuutta korostavien säännösten ja sosiaalihuoltolain 2§:n suhdetta tulisi kuitenkin selkeyttää. Sosiaalihuoltolain 2 §:n mukaan ”Jos henkilöllä on muun lain nojalla oikeus sosiaalihuollon saamiseen, on sovellettava niitä säännöksiä, jotka parhaiten toteuttavat asiakkaan etua siten kuin 4 ja 5 §:ssä säädetään. (8.7.2022/589)”

Uuden vammaispalvelulain tavoitteena on turvata yksilöllisen tarpeen mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut. Vammaispalvelulain mukaiset palvelut ovat pääosin subjektiivisia oikeuksia asiakkaalle. Voidaanko näin ollen sosiaalihuoltolain 2 § säännöksellä perustella vammaispalvelulain soveltamista, jolloin esityksessä painotettu yleislain ensisijaisuus jää toteutumatta.

Esityksen mukaiset tarkennukset soveltamisalaan tulisivat korostamaan palvelutarpeen arvioinnista vastaavan sosiaalihuollon ammattilaisen laajaa asiantuntemusta sosiaalihuoltolain, vammaispalvelulain ja palvelujärjestelmän kokonaisuudesta. Kokonaistulkinnassa olisi haettava toisaalta yhtenäistä linjaa hyvinvointialueen sisällä ja hyvinvointialueiden välillä, mutta myös perustaa päätöksenteko yksilölliseen arviointiin.

5. Onko elämänvaiheessa tavanomaisesta poikkeavaa tarvetta koskeva säännösehdotus mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §)

kyllä osin

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Ikääntyneiden henkilöiden osalta esityksen ”henkilön elämänvaiheen tavanomainen tarve” nähdään liian vaikeatulkintaisena ja soveltamisalaan tarvitaan tarkempi niin sanottu ikääntymisrajaus. Lasten osalta säännösehdotus nähdään tarpeellisenä. Uudessa laissa on lapsia koskevaa sääntelyä ja säännösehdotuksen katsotaan selkeyttävän soveltamista.

6. Onko asiakkaan edun ja maksuttomuuden suhdetta koskeva tarkennus mielestänne kannatettava? (Sosiaalihuoltolain 4 §)

kyllä

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Se, että palvelu olisi maksuton erityislain soveltamisen perusteella yleislain sijaan, ei ole peruste soveltaa erityislakia

7. Onko asiakasmaksulain säännöksiä täydentävä niin sanottu suojasäännös mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §:n 4 ja 5 momentti)

kyllä

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

-

8. Voit halutessasi esittää muita huomioita esityksestä:

Lainsäädäntö on perusta vammaispalvelun sosiaalityölle. On tärkeää, että uusi vammaispalvelulaki ja mahdolliset muutokset sosiaalihuoltolakiin ovat soveltamisalan kannalta selkeitä ja kattavia.

Isosalo Petra
Pohjanmaan hyvinvointialue